

Sud odlučuje o nastavku suđenja Miloševiću

Author: [IWPR](#)
[ICTY](#)

Dan 167

Šef tužilaštva Džefri Najs (Geoffrey Nice) je službeno obavestio sudije da će njegova kancelarija da traži produženje roka za iznošenje dokaza protiv Slobodana Miloševića. Veće je odredilo 16. maj 2003. godine kao datum do kada tužilaštvo mora da okonča dokazni postupak, s time što su sudje nagovestili spremnost da produže ovaj rok, s obzirom na to da je mnogo dana suđenja propušteno zbog lošeg zdravstvenog stanja optuženog. Veće računa da je do danas Milošević propustio 54 dana suđenja, ali je Najs najavio da tužilaštvo traži i više od toga da odradi svoj deo posla. Detaljniji zahtev će tek da podnese pismeno.

Malo je verovatno da bi tužilaštvo moglo da privede dokazni postupak kraju pre leta i bez produžetaka. Dodatna 54 dana bi produžila suđenje za oko 12 sedmica, po skraćenom rasporedu koji je uspostavljen zbog Miloševićevog lošeg zdravlja. Ako Veće odobri produžetak, i ako budu nastavljana Miloševićeva česta odsustva, dokazni postupak će da potraje gotovo dve godine, do kraja 2003.

Da bi se ubrzalo suđenje, Najs je predložio Veću da razmotri njegov predlog da više dokaza bude izneto u pisanom obliku, a ne kroz lična svedočenja. Potsećajući da je u građanskim predmetima u Velikoj Britaniji sada dopušteno da se veliki deo dokaza iznosi u pisanom obliku, uz dopušteno unakrsno ispitivanje, Najs je predložio Veću da isti princip prihvati i u ovom suđenju, iako se radi o krivičnom predmetu od izuzetne važnosti za javnost. Tužilaštvo bi se u tom slučaju odreklo dragocene prilike da uživo ispituje svedoke, ali bi osiguralo maksimalno obiman dokazni postupak. Tužilac je predložio i da se sažetak svake pisane izjave stavi nakon pretresa na raspolaganje javnosti. Sudija Robinson je izrazio zabrinutost da bi ovoliko oslanjanje na pisane izjave moglo da umanjí sposobnost sudija da procene svedoke.

U kosovskom delu dokaznog postupka, veliki deo dokaza bio je iznet u pisanom obliku; tužilac je na pretresu ukratko prepričavao pisane izjave, a Milošević je imao na raspolaganju po jedan sat za unakrsno ispitivanje svakog svedoka. Pravilo 92bis Međunarodnog suda dozvoljava ovaj način iznošenja dokaza u pitanjima koja se ne odnose direktno na ponašanje ili dela optuženog opisana u optužnici. Pravilo 92bis sadrži dugi spisak situacija kada je prihvatljivo pismeno podnošenja dokaza, i mnogo kraći spisak suprotnih situacija. Pisani dokazi mogu da budu izneti ako je dokazni materijal kumulativan, odnosno kada je drugi svedok već usmeno svedočio, ili će tek da svedoči, o istom pitanju; ako se svedočenje odnosi na istorijsko, političko ili vojno pitanje u vezi sa optužnicom; ako je u pitanju analiza etničkog sastava stanovništva; ako se odnosi na posledice koje je zločin ostavio na žrtve; ako se odnosi na karakter optuženog, ili na činjenice od važnosti na kazneni postupak. Pisano iznošenje dokaza nije prihvatljivo ako postoji 'opšti interes javnosti da se određeni dokazi iznesu izravno,' ako suprotna strana pokaže da je taj materijal nepouzdan ili da će da utiče na objektivnost sudija a da im pri tome ne iznosi zančajne činjenice, ili ako postoji bilo koji drugi razlog zašto bi bilo prikladno da svedok lično dođe na pretres.

Veće je zahtevalo od svih svedoka čija su izjave bile iznete u pisanom obliku po Pravilu 92bis da se pojave na pretresu, da bi Milošević mogao lično da ih unakrsno ispituje. U gotovo svim slučajevima, Milošević je iskoristio maksimalno vreme koje mu je Sud dodelio za unakrsno ispitivanje (obično po jedan sat), tako da je optuženi do sada utrošio više vremena nego tužioci u kaznenom delu postupka. Treba napomenuti, da Pravilo 92bis ne predviđa da optuženi automatski ima pravo na unakrsno ispitivanje svedoka čija je izjava prihvaćena po Pravilu 92bis. Ipak, Pretresno veće u slučaju Milošević je u kosovskoj fazi dokaznog postupka prihvatilo u pisanom obliku one izjave za koje su procenili da zadovoljavaju kriterijume, a pri tome su tražili od svih svedoka da se lično pojave u Sudu i da budu spremni na unakrsno ispitivanje.

Iz odluka Pretresnog veća nije jasno da li su, i u kojoj su meri, sudije uzele u obzir interes javnosti da čuje direktne izjave svedoka. Možda je to zato što ne postoji niko čije je zaduženje da zastupa interese javnosti pred Sudom. Ipak, ne treba zaboraviti da je interes javnosti velik. Slobodan Milošević je prvi šef jedne države kome se sudi za ratne zločine, zločine protiv čovečnosti i za genocid. To samo po sebi čini ovo suđenje značajnim za javnost, uključujući šefove država koji učestvuju, ili koji se pripremaju za ratni sukob, kao i za civile koji stradaju u tim ratovima. Još značajnije, ovo je suđenje od vitalne važnosti za stanovnike republika nastalih raspadom bivše Jugoslavije. Iako nije savršen, proces pronalaženja pravde pomaže da se utvrdi istina, a to je ključno za budući mir u regionu. Proces je bitan i za milione žrtava desetgodišnjeg rata u bivšoj Jugoslaviji .. njima je važno da ih se čuje, makar indirektno, i da njihova patnja bude obznanjena. Takođe je važno za učesnike ratova, za one koji su podržavali politiku koja je dovela do ratova, za one koji su bili zloupotrebljeni i izmanipulisani. Hrvati i Srbi dobro znaju da zločini iz prošlosti ne nestanu samo zato što o njima niko javno ne govori.

Javnost gubi kada se velika količina dokaza zločina sažme u pet minuta monotong izlaganja tužioca. 'Dokazi zločina' je pravni termin za nasilje koje je izvršeno nad pojedincima. Kada neko pročita da je neki muškarac bio izložen seksualnom zlostavljanju je sasvim drugo nego kada taj muškarac sam ispriča o

nasilju koje je nad njim izvršilo drugo ljudsko biće. Naravno, ni jedan sud ne može da sasluša sve priče miliona žrtava rata, i mora da se ograniči na izjave nekolicine žrtava i svedoka sa svega nekoliko, od stotina ili čak hiljada, porpišta zločina. Kada se i te priče redukuju na pisane sažetke, javnost, počinioci i naredbodavci ne dožive strahotu tih zločina, što čini pravdu, utvrđivanje odgovornosti i pomirenje gotovo nemogućim.

S obzirom na ogroman broj ljudi koji su pobijeni, mučeni i ugnjetavani, jasno je da ni na jednom suđenju ne može da bude ispričana kompletna priča ratova u bivšoj Jugoslaviji. Kompromisi su neizbežni. Suđenje koje se oduži u nedogled takođe gubi efekat, a postaje i previše komplikovano. Suđenje Miloševiću ima dodatne probleme, koje stvara optuženi koji insistira da se sam brani, a pri tome ne poštuje proces i instituciju i ne priznaje njihovu legitimnost. Njegovo insistiranje da se sam brani verovatno doprinosi njegovoj iscrpljenosti i bolesi, zbog koje su već izgubljena 54 dana. Njegova nestručnost, i insistiranje da upotrebi suđenje za lične ciljeve dodatno odugovlači proces, a tome doprinosi i (ispravna) odluka sudija da mu daju više vremena, s obzirom na to da nema pravnog zastupnika.

Sa svoje strane, tužilaštvo ima obavezu da dokaže 66 navoda optužnice protiv Miloševića. Pretresno veće je odbacilo većinu predloga koje je tužilaštvo ponudilo da bi se ubrzao proces (npr.: prihvatanje svedočanstava veštaka kojima bi bilo obuhvaćeno više izjava svedoka, nametanje advokata Miloševiću, prihvatanje pisanih izjava u unakrsnom ispitivanju,) i tužilac Najs je rekao sudijama da više neće da im se obraća sa istim predlozima. Ne ostaje, međutim, mnogo opcija. Tužilaštvo, naravno, može da izbací neke od navoda optužnice, kao što su uradili u slučaju Hrvatske, kada su izbacili optužbu za genocid. Mogu da smanje broj poprišta zločina o kojima diskutuju i broj svedoka za svaki slučaj. I to su već učinili.

Milošević kaže da mu treba još barem 800 dana da se fizički oporavi i da pripremi svoju odbranu. Zatražio je od Suda da ga se pusti iz pritvora da bi mogao to da uradi. Sudije su odbili ovaj zahtev, ali su pristali da uzmu u obzir njegovu žalbu da mu tužioci dostavljaju ogromne količine dokumenata.

Uzimajući sve to u obzir, Pretresno veće mora da isplanira ostatak procesa, tako što poštuju maksimalan broj različitih, a legitimnih interesa. Malo je verovatno da mogu da nađu savršeno rešenje. Najmanje loše rešenje je možda najbolje čemu možemo da se nadamo.

Ali, tvrdoglavost nekih učesnika suđenja bi trebala ponovo da bude predmet diskusije sudija. Pre svega, u kojoj meri treba izlaziti u susret Miloševiću u nastojanju da mu se osigura fer i nepristrasno suđenje, s obzirom na to da je on sam u velikoj meri odgovoran za svoje probleme. Teško je izbeći paralelu između njegove manipulacije suđenjem, i 12 godina njegove manipulacije celom državom. Nije sporno njegovo pravo na fer suđenje, čak i ako je on to pravo uskratio drugima. Ali, on nema pravo da manipuliše procesom i iz njega napravi šegu da bi ostvario svoje interese --njemu ne sme da se dozvoli da postigne da se suđenje otegne u nedogled ili da bude skraćeno u meri da slika spornih događaja bude groteskno izvitoperena. To stoji bez obzira na konačnu kaznu koja će mu biti izrečena. Javnost ima pravo da čuje njegove odgovore na navode optužnice, a i da čuje dokaze protiv njega, osim u slučajevima kada bi to dovelo nekoga u opasnost. Nadamo se da Pretresno veće uzima u obzir ovaj interes javnosti u odlučivanju kako da privede kraju fer i nepristrasno suđenje.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Serbia](#)
[Kosovo](#)

Focus: [Coalition for International Justice \(CIJ\) Trial Reports Archive \(Bos-Hrv-Srp\)](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/sud-odlucuje-o-nastavku-sudenja-milosevicu>